

REGLEMENTAREA COMUNITARĂ A COMERȚULUI ELECTRONIC

Author: Dragoș CHILEA*

***Abstract:** Starting from the definition accepted in the international documents, which says that electronic commerce represents “the combined and optimum use of all communication technologies available for the development of enterprise commerce”, we can realize the importance, complexity and modernity on the procedure as such. The electronic signature, on-line contracts, the domains where it can interfere, the electronic payment transfer are all problems that claim to be judicially institutionalized. Moreover, once the regulations from EU have been applied, there has been raised the necessity to harmonize our country legislation in this matter. All these problems demonstrate the importance and the actuality of this domain of study.*

***Keywords:** Electronic Commerce, Electronic Signature, On-line Contracts, Legislation.*

***JEL Classification:** K29*

1. Noțiuni cu caracter general

Noțiunea de comerț electronic a apărut de cealaltă parte a Atlanticului, într-un proiect al „Federal Electronic Commerce Acquisition Team” din 29 aprilie 1994.

Conform acestui proiect, comerțul electronic reprezintă „utilizarea combinată și optimă a tuturor tehnologiilor de comunicare disponibile pentru a dezvolta comerțul de întreprindere” . El acoperă schimburile de date informatizate, dar și mesageria electronică, băncile de date în linie, transferul electronic de plată.

Cifrele despre comerțul electronic se referă de cele mai multe ori la cumpărarea în linie, deși acest gen de comerț generează, de asemenea, tranzacții în afara liniei, a căror contabilizare este imposibilă. Site-urile Internet fac în acest caz oficiul de vitrină, comanda și plata efectuându-se în afara rețelei, prin mijloacele tradiționale.

Într-o definiție extensivă, comerțul electronic reprezintă ansamblul schimburilor numerice, legate de activități comerciale, între întreprinderi, între întreprinderi și particulari, sau între întreprinderi și administrații.

---

* Dr., Lawyer, Assistant Professor, “Spiru Haret” University of Bucharest, Faculty of Law of Constanța, Romania.

La această definiție, se pot adăuga schimburile între întreprinderi și funcționarii săi și schimburile între particulari, mai ales în cadrul unor site-uri de la mica publicitate și de la licitații.

La început, numărul redus de tranzacții a lăsat guvernelor timpul necesar pentru a întreprinde reformele juridice adecvate. Semnătura electronică, contractele în linie, numele domeniilor fac parte din subiectele pentru care dreptul a putut stabili un cadru juridic.

În schimb, dreptul se adaptează cu mai multe dificultăți când este vorba de criptografie, de responsabilitatea prestatorilor intermediari și de contrafacere.

Se constată că dreptul a știut să se adapteze la evoluțiile sociologice, astfel că se pot trasa deja liniile directoare ale dreptului internetului și ale comerțului electronic.

Comerțul în linie permite cumpărarea de la un comerciant de cartier sau de la un furnizor de peste Atlantic. El este, în același timp, un factor federativ sau unificator al microsocietăților și al comunităților virtuale, cât și perturbator al societății prin consecințele sale.

2. Definiția comerțului electronic

Comerțul electronic, în concepția Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, reprezintă desfășurarea unei afaceri prin intermediul rețelei Internet și se referă, în general, la toate tipurile de tranzacții ce au legătură cu activitățile comerciale, derulate la nivel de firmă, sau alți cumpărători și care se bazează pe procesarea și transmiterea de informații sub formă digitală, incluzând text, sunet și imagini.

Comisia Europeană definește comerțul electronic ca fiind realizarea pe cale electronică a activităților comerciale.

Acesta cuprinde diverse activități, incluzând comercializarea electronică a produselor și serviciilor, livrarea prin rețea a bunurilor, transferul electronic de capital, comerțul electronic cu acțiuni, trimiterea electronică a foilor de expediție, marketing-ul direct și service-ul în garanție și post-garanție.

Rezultă că el implică atât produse precum cele de uz casnic, sau de uz medical, cât și servicii cum sunt cele informative, financiare, juridice dar și activități tradiționale în domenii ca sănătatea, educația, însă și activități noi, așa cum sunt mall-urile virtuale³.

3. Tipurile de comerț electronic

3.1. Comerțul „business to consumer”

Se referă la tranzacțiile electronice dintre întreprinderi și persoanele private, în general un consumator.

Comerțul pe internet are drept caracteristică esențială funcționarea după modelele specifice, prezentând o ofertă variată și se adresează în primul rând persoanelor care posedă cultură informatică.

Aceste persoane urmăresc să fie servite imediat și să obțină un produs pe care nu îl găsesc în comerțul tradițional.

Comerțul în linie dezvoltă în mod egal o proximitate geografică care permite o mai bună raportare a ofertei la cerere grație vitrinei virtuale oferită de site-urile multimedia comerciale sunt deschise 24 de ore din 24 și 7 zile din 7. Factorii timp și distanță dispar astfel de pe rețeaua informatică⁴.

În comerțul electronic, anumite sectoare se dezvoltă mai rapid decât celelalte.

Conform unui studiu efectuat de Cabinetul Ernst & Young în ianuarie 2000, pe un eșantion de 4.000 de persoane care utilizează internetul în Franța, cele mai bine achiziționate produse și servicii sunt, în ordine descrescătoare, următoarele: ordinatoarele, CD-urile, cărțile, biletele de avion, rezervările la hotel, filmele, biletele (la concert, teatru, evenimente sportive), închirierea de mașini, revistele.

În ceea ce privește produsele alimentare, dorința de a cumpăra prin intermediul rețelei internet este manifestată doar de 28% din consumatori.

3.2. Comerțul „business to business”

Această nouă modalitate de comerț electronic între întreprinderi, numită “B-to-B”, la fel ca și Extranetul⁵, este pe cale să se dezvolte rapid.

Ea atinge ansamblul întreprinderilor din economia tradițională și poate aduce următoarele schimbări:

- pe de o parte, permite cumpărătorului să aibă o viziune globală asupra pieței, datorită unui avantaj mult mai mare de furnizori;

- pe de altă parte, furnizorii au o imagine generală asupra cererii cumpărătorilor.

În consecință, furnizorii vor avea mai mulți clienți, iar clienții vor beneficia de oferte mai avantajoase.

Pentru a îmbunătăți serviciile furnizorilor săi, întreprinderile au început să dezvolte Extranetul, care asigură comunicarea între site-urile identificate și autorizate de furnizori și de către cumpărătorii de pe Internet.

E-procurment (aprovizionarea electronică) începe să se instaleze în cadrul marilor întreprinderi de informatică constituind un sistem în care direcționarea cererilor joacă un rol central în vederea simplificării sarcinilor administrative și optimizarea proceselor de cumpărare.

Astfel, se reduce prețul produselor și serviciilor, perioada de cumpărare precum și costurile administrative.

Utilizatorii pot accede la un catalog de pe Internet pentru aprovizionarea cu materiale de birou, de exemplu, iar cumpărătorul poate acorda mai mult timp pentru analiză, control și negociere.

3.3. Relațiile „business to administration”

Acest tip de relații privește în mod esențial teleprocedurile, adică, procedurile ce se realizează, de obicei, pe bază de formulare obișnuite, pe un suport de hârtie, transmise pe cale poștală sau remise la ghișeu. Documentele respective vor fi în viitor dematerializate și vor fi schimbate cu administrația pe Internet.

Teleprocedurile trebuie, pe de o parte, să suprimă sarcinile administrative manuale și, pe de altă parte, să permită automatizarea acestora, extinderea lor la relațiile dintre cetățeni și administrație⁶.

4. Securitatea tranzacțiilor în comerțul electronic

Securitatea datelor/tranzacțiilor este foarte importantă în orice sistem financiar, indiferent că se bazează pe tranzacții clasice sau electronice. Pentru a se asigura protecția tranzacțiilor comerciale care se pot desfășura prin intermediul Internetului, trebuie să se aibă în vedere următoarele cerințe fundamentale de securitate⁷:

Confidențialitatea protejează conținutul tranzacțiilor împotriva citirii lor neautorizate, de către alte persoane decât receptorii specificați de emițător.

Obiectivul acestei protecții îl constituie fie ascultarea și înregistrarea neautorizată a traficului de pe liniile de comunicații, fie posibilitatea accesului la cutiile de e-mail, care sunt de fapt niște fișiere disc, iar împotriva unor astfel de atacuri se preferă criptarea mesajelor.

Autentificarea originii tranzacțiilor permite receptorului unui mesaj primit, de exemplu, prin poștă electronică să determine în mod cert identitatea emițătorului.

Acest serviciu de securitate este foarte necesar, deoarece este relativ ușor să fie simulată emiterea unor mesaje în numele altor utilizatori, creându-se astfel mari semne de întrebare asupra credibilității tranzacțiilor comerciale primite prin poștă. Autentificarea se realizează în mod uzual prin semnături digitale.

Integritatea datelor în rețea furnizează receptorului unei tranzacții siguranța că mesajul primit este identic cu mesajul emis la origine. Serviciul menționat protejează împotriva unor atacuri care vizează modificarea mesajelor aflate în tranzit prin rețea.

Non-repudierea garantează integritatea și originea tranzacțiilor din punct de vedere al expeditorului, nu al destinatarului. Se împiedică astfel ca expeditorul unei tranzacții electronice să nege trimiterea ei.

5. Reglementarea juridică a încheierii contractelor electronice

În ceea ce privește încheierea acestor contracte, se impun anumite precizări referitoare la formarea și exprimarea consimțământului părților, în condițiile în care sunt consacrate reguli speciale față de prevederile dreptului comun în materie.

Astfel, în vederea protejării posibilului co-contractant față de anumite împrejurări ce pot conduce la vicierea consimțământului, în sarcina furnizorului de servicii este prevăzută o obligație precontractuală de informare a consumatorilor “on line”.

Comerciantul va trebui să indice, pe cale electronică, diferitele etape tehnice de urmat în vederea încheierii contractului, precum și codurile de conduită pe care s-a angajat să le respecte.

Aceste dispoziții sunt obligatorii pentru toate categoriile de clienți, excepție făcând numai situațiile când cele două părți contractante au convenit altfel.

Informarea destinatarului are caracterul unei obligații legale ce incumbă furnizorului și ea intervine indiferent dacă va fi încheiat sau nu un contract prin mijloace electronice⁸.

Fără îndoială, partea cea mai dificilă a realizării contractului “în linie” o constituie momentul încheierii acestuia, care este stabilit în mod diferit, după cum urmează:

- dacă nu există o înțelegere prealabilă a părților, contractul se consideră încheiat în momentul în care acceptarea ofertei de a contracta a ajuns la cunoștința furnizorului de servicii (oferantului), acesta având obligația legală de confirmare a primirii ofertei sau a acceptării acesteia;

- în situația în care, prin natura contractului, sau la cererea beneficiarului, se impune o executare imediată a prestației caracteristice, momentul încheierii contractului este acela în care debitorul obligației a început executarea, cu excepția cazului în care ofertantul a cerut ca în prealabil să i se comunice acceptarea.

Rezultă că încheierea propriu-zisă a contractului prin mijloace electronice are loc în momentul în care furnizorul de servicii (oferantul) accesează acceptarea ofertei (ia cunoștință de aceasta).

Un alt element esențial al contractelor încheiate pe cale electronică îl constituie identitatea părților.

A ști cu cine faci afaceri pe Internet reprezintă un factor cheie al succesului comerțului electronic, identificarea părților realizându-se fie prin numele domeniului, fie cu ajutorul semnăturii electronice.

Numele domeniului reprezintă o adresă în rețea și poate fi considerat emblema comercială a site-ului, semnul de legătură cu clientela.

La fel ca și emblema, el face parte din fondul de comerț al întreprinderii, constituind un semn distinctiv al acesteia.

Dreptul deținătorului numelui domeniului nu este asimilat dreptului de proprietate ci unui drept de uz, conferit prin contract sau de către organismul care atribuie numele de domenii.

Gestionarea numelor de domenii se face în conformitate cu un sistem piramidal în cadrul căruia responsabilitatea revine nivelului celui mai ridicat. Acest sistem a fost inventat în anul 1984 de către Paul Mockapetris și John Pastel⁹.

Semnătura electronică constituie un element major al încrederii într-un mediu de schimburi dematerializate.

Ea reprezintă înregistrarea datelor obținute prin criptarea unui semn particular, emis de către o persoană cu ajutorul unui algoritm matematic, considerat ca fiind suficient pentru a garanta integritatea, autenticitatea, caracterul unic, fiabilitatea și nerepudierea semnăturii.

Semnătura electronică reprezintă o prelungire virtuală, care îi permite unei persoane să intervină pe rețea de fiecare dată când îi este solicitată identitatea pentru: a cumpăra sau a vinde, transmite documente, autentifica un mesaj sau pentru a accesa un server la care este abonat.

Astfel creată, semnătura electronică utilizată de către o persoană într-o tranzacție electronică, exprimă consimțământul acelei persoane referitor la conținutul actului pe care l-a semnat și căruia îi este atașată, până la prezentarea probei contrare de către persoana care invocă o fraudă.

6. Reglementarea internațională a comerțului electronic

Pentru a se evita ca specificul reglementărilor naționale să constituie un impediment în calea dezvoltării comerțului electronic, în anul 1996, Comisia Națiunilor Unite pentru Drept Comercial Internațional, a adoptat Legea Model privind comerțul electronic.

6.1. Legea tip a CNUDCI privind comerțul electronic

Textul¹⁰, elaborat de Comisia Națiunilor Unite pentru Dreptul Comercial Internațional (CNUDI) și adoptat prin Rezoluția 51/162 a Adunării Generale a Națiunilor Unite pe data de 16 decembrie 1996, recomandă statelor membre să ia în considerare legea tip „cu scopul de a asigura uniformitatea dreptului atât pentru utilizatorii documentației materiale fixate pe suport de hârtie, cât și a utilizatorilor informației electronice”.

Legea se aplică fiecărei informații, de orice natură ar fi aceasta, care ia forma unui mesaj de date utilizate în contextul activităților comerciale.

În articolul 2 se precizează că: „termenul – mesaj de date – desemnează informația creată, transmisă, primită sau păstrată prin mijloace electronice, optice sau analogice, mai ales, dar nu exclusiv, schimbul de date electronice, mesageria electronică, telegraful și telexul”.

În primul rând, textul vizează recunoașterea valorii juridice a mesajelor de date (art.5) și precizează circumstanțele în care acestea pot fi recunoscute, lucru de la sine înțeles din

moment ce legea pretinde un scris sau semnătura unei persoane pentru a-i recunoaște validitatea juridică.

Prin urmare, legea tip prevede că un mesaj de date poate fi considerat drept un original dacă sunt îndeplinite două condiții: „a) dacă există o garanție viabilă în ceea ce privește integritatea informației începând din momentul în care a fost creată pentru prima dată sub forma sa definitivă ca și mesaj de date; și b) dacă, în momentul în care se cere prezentarea unei informații, acea informație poate fi arătată persoanei care o solicită”.

Mesajul de date este considerat, atunci când criteriile de fiabilitate sunt îndeplinite, un înscris adevărat și, de aceea, admiterea sa în justiție ca probă nu va putea fi refuzată din simplul motiv că mesajul este electronic sau că nu poate fi privit ca un original.

Textul precizează că forța probantă a mesajului se apreciază în lumina mai multor criterii referitoare la securitatea transmisiilor, păstrarea și modul de creare a acestora.

Legea Tip recunoaște validitatea contractelor formate de către mesajele de date și permite încheierea unui contract electronic între un destinatar și un expeditor dacă mesajul este transmis de către „o persoană autorizată să acționeze în acest scop în numele expeditorului” sau „de un sistem de informare programat de către expeditor să funcționeze automat în numele său”.

Contractul poate fi realizat când un client, care dorește efectuarea unei comenzi, primește răspunsul automat al unui server căruia i-a adresat cererea. Această dispoziție permite luarea în considerare a specificităților comerțului dematerializat, nefiind necesară prezența fizică a persoanei în momentul formării contractului.

Parlamentul și Consiliul European au emis în același sens Directiva 1999/93/ CE din 13 decembrie 1999 privind cadrul comunitar al semnăturii electronice și Directiva 2000/31/CE din 8 iunie 2000 referitoare la anumite aspecte juridice ale serviciilor societății informaționale, în special a comerțului electronic, în spațiul Uniunii Europene.

6.2. Directiva 1999/93/C.E.

Directiva 1999/93/C.E. a Parlamentului european și a Consiliului din 13 decembrie 1999, asupra unui cadru comunitar pentru semnăturile electronice, are ca obiectiv recunoașterea validității juridice a semnăturilor electronice.

În acest scop, ea instaurează un dispozitiv care stabilește două tipuri de semnături electronice, una simplă și una avansată, servicii de certificare asociate, precum și principiile cerințelor tehnice, definite în patru Anexe 12.

Acestea privesc: certificatele calificate (Anexa I), prestatorii serviciilor de certificare (Anexa II), dispozitivele securizate de creare a semnăturii electronice (Anexa III), și recomandări pentru verificarea securizată a semnăturii care sunt prezentate în Anexa IV.

Conform acestui text, o semnătură electronică simplă este „o dată sub formă electronică, care este alăturată sau legată logic de alte date electronice și care servește ca metodă de identificare”.

O semnătură electronică avansată este „acea semnătură care satisface următoarele exigențe:

- este legată doar de semnatar;
- permite identificarea semnatarului;
- este creată prin mijloace pe care semnatarul le poate păstra sub control exclusiv;
- este legată de datele la care se referă în așa fel încât orice modificare ulterioară a datelor este detectabilă”.

În ceea ce privește furnizarea serviciilor de atestare, directiva prevede că acestea nu vor trebui să fie supuse nici unei autorizări prealabile.

Fără a prejudicia aceste dispoziții, statele membre pot instaura sau menține regimuri voluntare de acreditare care vizează ameliorarea serviciului de certificare furnizat. Toate criteriile referitoare la aceste regimuri trebuie să fie obiective, transparente, proporționale și nediscriminatorii.

6.2.1. Efectele juridice ale semnăturii electronice

Fiecare stat membru va trebui să aplice prestatorilor de servicii de atestare stabiliți pe teritoriul său și serviciilor pe care aceștia le furnizează dispozițiile naționale, adoptate în conformitate cu directiva semnăturii electronice.

Nu pot fi impuse restricții furnizării de servicii de atestare provenind de pe teritoriul altui stat membru și fiecare stat trebuie să vegheze ca produsele semnăturii electronice să poată circula liber pe piața internă a Uniunii Europene.

De asemenea, statele membre trebuie să vegheze ca semnăturile electronice avansate, bazate pe un certificat calificat și create de un dispozitiv securizat să răspundă exigențelor legale ale unei semnături în ceea ce privește datele electronice, în același mod în care o semnătură manuscrisă răspunde acestor exigențe în privința datelor manuscrite sau imprimare pe hârtie și să fie admisibile ca probe în justiție¹³.

Eficacitatea juridică și acceptarea ca probă în justiție nu trebuie refuzate unei semnături electronice doar pentru motivul că:

- semnătura se prezintă sub formă electronică;
- nu se bazează pe un certificat calificat;
- nu se bazează pe un certificat calificat eliberat de un furnizor de servicii de certificare acreditat, sau
- nu este realizată de un dispozitiv securizat de creare de semnătură.

Directiva asigură armonizarea regulilor de responsabilitate aplicabile prestatorilor de servicii de certificare.

Urmând dreptul comun al responsabilității, cel care invocă dauna trebuie să dovedească atât vina agentului pe care îl consideră responsabil, cât și legătura de cauzalitate dintre culpă și daună.

Mecanismul nu se poate pune în aplicare pentru persoana care nu beneficiază de înregistrările informatice care să-i permită accesul la probă.

Legiuitorul european a găsit aici un dezechilibru pe care a încercat să-l remedieze.

Astfel, autoritatea de certificare, care are o obligație de mijloace, va fi prezumtiv responsabilă până când ea însăși va aduce dovada că neglijența nu îi aparține.

Operațiunile acoperite de această obligație de mijloace sunt următoarele:

„a) exactitatea tuturor informațiilor conținute în certificatul calificat la data la care a fost eliberat;

b) asigurarea că, în momentul eliberării certificatului, semnatarul identificat în conținutul său deține datele aferente verificării de semnătură;

c) asigurarea că, datele aferente creării semnăturii și cele aferente verificării sale pot fi utilizate în mod complementar, în cazul în care prestatorul serviciului de certificare generează aceste două tipuri de date”¹⁴.

În schimb, directiva exclude în mod expres responsabilitatea prestatorilor în situația în care certificatul este utilizat pentru o altă folosință decât aceea care este specificată în

conținutul său, sau atunci când se efectuează o tranzacție care depășește limitele prevăzute de certificat.

Pentru celelalte operațiuni care nu sunt vizate de text, dreptul comun va putea cere ca dovada culpei să revină celui care o invocă.

Este util de precizat că prestatorii vor fi obligați să respecte și legislația privind protecția datelor referitoare la viața privată.

Astfel, în vederea protejării consumatorilor și pentru a câștiga încrederea acestora, dispozițiile directivei precizează condițiile în care pot fi utilizate datele personale colectate de către autoritățile de certificare.

Acestea trebuie să respecte Directiva 95/46/C.E. a Parlamentului european și a Consiliului din 24 octombrie 1995, relativă la protecția persoanelor fizice față de folosirea datelor cu caracter personal și la libera circulație a acestor date¹⁵.

Informațiile legate de utilizatorii certificatelor calificate trebuie să fie comunicate exclusiv de către persoanele în cauză sau în mod indirect, numai dacă persoana respectivă își dă consimțământul în mod expres în acest sens.

Pe de altă parte, „datele nu pot fi culese și nici folosite în alte scopuri fără consimțământul explicit al persoanei vizate”.

6. 3. Directiva 2000/31/C.E.16

Textul european asigură coordonarea legislațiilor naționale care reglementează serviciile de comerț electronic și clasificarea anumitor principii pentru a se înlătura obstacolele liberei circulații a serviciilor din societatea informațională în Uniunea Europeană.

Directiva a creat un cadru juridic flexibil pentru comerțul electronic și a definit numai elementele strict necesare pentru garantarea bunei funcționări a acestuia pe piața internă.

Ea reglementează numai serviciile societății informaționale furnizate de către prestatorii stabiliți în Uniunea Europeană.

Aceștia sunt definiți prin referire la un alt text, respectiv Directiva 98/34/C.E. din 20 iulie 1998 „prevăzând o procedură de informare în domeniul normelor și reglementărilor tehnice”.

Armonizarea stabilită de textul menționat privește: condițiile de restricție la libera circulație a serviciilor, principiul libertății furnizării de servicii, comunicațiile comerciale, contractele elaborate pe cale electronică, responsabilitatea prestatorilor tehnici, elaborarea codurilor de conduită, reglementarea litigiilor și contestațiilor.

Analizând prevederile directivei rezultă următoarele principii ale comerțului electronic:

- Libertatea de a presta servicii în domeniul comerțului electronic.

Acest principiu rezultă mai întâi din Tratatul fondatoare¹⁷, care au instaurat în piața comună libera circulație a mărfurilor, persoanelor, serviciilor și capitalurilor, precum și din principiul general al libertății de exprimare consfințit de Convenția Europeană de Apărare a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale¹⁸.

Textul directivei aplică, în consecință, aceste două principii, consfințind libertatea de furnizare a serviciilor societății informaționale pe piața unică (art. 3 paragraf 2).

- Principiul excluderii oricărui sistem de autorizare prealabil este prevăzut în art. 4, care dispune că „prestatorii societății informaționale nu pot fi supuși unui regim de autorizare prealabil sau oricărei alte exigențe cu efect echivalent”.

Excepțiile sunt reprezentate de măsurile luate de către statele membre împotriva unui serviciu ce contravine ordinii publice sau bunelor moravuri, care aduce atingere

demnității persoanei ori are drept obiect sau efect incitarea la ură ori violență, aduce atingere protejării sănătății publice, securității publice sau protecției consumatorilor.

Măsurile luate trebuie să fie totuși proporționale cu obiectivele vizate.

- Principiul liberului acces la datele de identificare ale furnizorilor de servicii constă în aceea că statele membre trebuie să impună prestatorilor respectarea anumitor obligații de informare asupra identității și serviciilor lor.

Prestatorul de servicii trebuie să indice prin mijloace simple de acces, permanente și directe, numele său, adresa, adresa electronică, numărul din registrul comerțului, coordonatele autorității de supraveghere pentru profesiile reglementate cât și apartenența la o categorie profesională, titlul care îi dă dreptul la profesie, numărul de identificare fiscală.

- Principiul responsabilității limitate a prestatorilor intermediari, regăsit în art. 15 al Directivei interzice statelor membre să impună prestatorilor intermediari de servicii Internet o obligație generală de supraveghere a informațiilor pe care le stochează sau le transmit.

Sunt scutiți astfel de responsabilitate, pentru informațiile ilicite:

- prestatorii tehnici care nu au control asupra conținutului informației;
- simplul transportator de informație, dacă nu se află la originea transmisiei, nu a selecționat destinatarul și nu a modificat informațiile ce fac obiectul transmisiei;
- prestatorul care furnizează simple servicii de stocare dacă nu modifică informația și se conformează regulilor de acces la aceasta.

Limitarea răspunderii prestatorilor intermediari prevăzută de directivă este indispensabilă pentru crearea unui mediu care să permită atât Internetului, cât și comerțului electronic să se dezvolte.

În ceea ce privește comunicările comerciale nesolicitate, directiva comerțului electronic s-a limitat la a preciza faptul că acestea trebuie să fie clar identificabile ca atare, oricare ar fi forma lor (trimitere prin e-mail sau pe pagini web) și să fie legate fără ambiguitate de persoana pentru care au fost făcute.

6. 4. Directiva 2002/58/CE

Comunicările comerciale nesolicitate, cunoscute și sub denumirea de “spam”, au devenit, din ce în ce mai frecvent, o problemă atât pentru consumatorii particulari cât și pentru întreprinderi.

În consecință, “spam”-ul a fost reglementat, la nivel comunitar, prin Directiva 2002/58/CE referitoare la viața privată și comunicările electronice¹⁹, care interzice trimiterea mesajelor comerciale nesolicitate prin curier electronic în toată Uniunea Europeană, excepție făcând situația în care destinatarul și-a manifestat în prealabil consimțământul, dacă acesta este o persoană fizică, sau dacă există relații comerciale prestabilite.

În momentul de față, Comisia europeană își concentrează eforturile pe cooperarea internațională în vederea opririi acestui fenomen, mai ales datorită faptului că majoritatea comunicărilor comerciale nesolicitate provin din afara Uniunii Europene.

Referitor la codurile de conduită, directiva încurajează asociațiile profesionale de comercianți și consumatori să elaboreze astfel de coduri în scopul creării unui cadru fiabil și flexibil al comerțului electronic. Drept urmare, mai multe asociații europene și-au stabilit coduri specifice propriilor sectoare de activitate²⁰.

Comisia europeană a cerut statelor membre să susțină și să promoveze activ inițiativele din acest domeniu și a însărcinat un grup de experți să elaboreze un cod de conduită pentru platformele de schimb B to B pe Internet²¹.

În ceea ce privește reglementarea litigiilor, articolul 17 al textului european instaurează obligația pentru statele membre de a recurge la mecanismele de reglementare extrajudiciară a litigiilor inclusiv pe cale electronică.

7. Armonizarea legislației din țara noastră în această materie

În vederea alinierii legislației interne la aquis-ul comunitar în domeniul comerțului electronic, Parlamentul României a adoptat reglementări adecvate, respectiv Legea nr. 455 din 18 iulie 2001, privind semnătura electronică, Legea nr. 365 din 7 iunie 2002, privind comerțul electronic și Legea nr. 161 din 19 aprilie 2003 pentru prevenirea și combaterea criminalității informatice.

Astfel, Legea nr. 455/2001²² are drept obiective stabilirea regimului juridic al înscrisurilor în format electronic, precum și condițiile furnizării serviciilor de certificare a semnăturii electronice.

Înscrisul electronic este prezentat drept o colecție de date electronice legate prin relații logice și funcționale reprezentate de numere, litere sau alte simboluri inteligibile, destinate a fi citite prin intermediul unui program informatic.

Furnizarea serviciilor de certificare a semnăturii electronice nu este supusă unei autorizări prealabile, dar autoritatea de reglementare și control în domeniu trebuie notificată cu cel puțin 30 de zile înaintea începerii activității.

Pentru a putea emite certificate, furnizorii de servicii trebuie să întrunească anumite condiții financiare, organizatorice și tehnice.

Legea comerțului electronic²³ reprezintă o transpunere în dreptul românesc a principalelor prevederi ale Directivei 2000/31/C.E. a Parlamentului European și Consiliului cu privire la anumite aspecte ale serviciilor societății informaționale, în special ale comerțului electronic.

Actul normativ este fundamentat pe patru centre de interes:

- libera circulație a serviciilor societății informaționale;
- comunicările comerciale;
- încheierea contractelor prin mijloace electronice;
- răspunderea furnizorilor de servicii care acționează ca intermediari.

Legea română urmărește aceste principii și conține un cadru coerent de reglementare a activităților desfășurate în mediul electronic, în acord cu legislația europeană în materie.

Textul de lege conține ample definiții care introduc în legislația românească noi concepte de bază ale unui limbaj tehnic și juridic consacrat în Uniunea Europeană.

Scopul Legii îl reprezintă stabilirea condițiilor de furnizare a serviciilor societății informaționale, în vederea liberei circulații și dezvoltării, în condiții de siguranță, a schimburilor comerciale prin mijloace electronice.

Pentru prevenirea și combaterea criminalității informatice a fost elaborată și adoptată Legea 161/2003²⁴, care reglementează această nouă formă de criminalitate.

Prevederile sale pentru această materie, armonizate cu dispozițiile Convenției europene privind criminalitatea informatică, semnată de România la 23 noiembrie 2001, se regăsesc în Titlul III care este structurat în cinci capitole, cuprinzând dispoziții generale, dispoziții referitoare la prevenirea criminalității informatice, infracțiunile din domeniul

informatic, dispoziții procedurale, precum și dispozițiile referitoare la cooperarea internațională.

În ceea ce privește comerțul electronic în România, putem afirma că acesta se află la început și cu toate că nu se vor înregistra creșteri spectaculoase în perioada imediat următoare, vor exista totuși anumite implicații pozitive.

Cu toate că avantajele oferite de comerțul electronic sunt multiple, trebuie să facem referire și la câteva dintre aspectele de natură a crea reticența utilizatorilor din țara noastră pentru încă o bună perioadă de timp:

- lipsa de informare și neîncrederea în această formă de comerț, datorită faptului că majoritatea știrilor referitoare la acest domeniu sunt legate de fraudele “on line”, motiv pentru care unele persoane manifestă frică în a utiliza Internetul pentru a cumpăra;
- lipsa contactului uman – nu există un vânzător care să poată face recomandări și să răspundă la întrebările clienților;
- o problemă majoră o constituie securitatea tranzacțiilor, mai ales în condițiile în care orice persoană poate avea acces, mai mult sau mai puțin autorizat, la datele confidentiale din rețea;
- un alt punct nevralgic este reprezentat de comunicările comerciale nesolicitate (spam-ul), care au luat proporții îngrijorătoare și în rândul utilizatorilor din țara noastră.

Într-un comunicat de presă din data de 15 iulie 2003, Comisia europeană și-a exprimat îngrijorarea referitor la amploarea luată de proliferarea spam-ului. De asemenea, Comisia a precizat că, dacă nu se va reuși ținerea sub control a acestui fenomen, în scurt timp utilizatorii curierului electronic sau de SMS-uri vor înceta să mai utilizeze Internetul ori serviciile mobile la fel de frecvent cum o făceau înainte de apariția acestui flux informațional²⁵.

Deși în momentul de față, comerțul electronic nu reprezintă decât 1-2% din vânzările de detaliu ale Uniunii Europene, perspectivele de creștere sunt promițătoare: de exemplu, cumpărăturile “on line” pentru Crăciunul din 2002 au înregistrat o creștere de 86% în raport cu anul precedent²⁶. Turismul, serviciile financiare și logistica sunt domenii cheie ale vânzărilor electronice.

De asemenea, s-a estimat că 54% din navigatorii pe Internet europeni vor cumpăra “on line” de acum până în 2006²⁷.

Toate acestea demonstrează importanța domeniului și necesitatea pentru juriștii români de a aprofunda problematica și de a cunoaște legislația europeană care reglementează comerțul electronic.